

REZUMAT

al tezei de doctorat intitulată:

ROLUL FORMĂRII PROFESIONALE ÎN DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI AGRICULTURĂ

Doctorand: **PANAIT MIHAI C. Vlad**

Conducător științific: **Prof. Univ. Dr. TUREK RAHOVEANU Adrian**

CUVINTE-CHEIE: formare profesională, dezvoltare rurală, educație, abordare multisectorială

Formarea profesională în agricultură și dezvoltare rurală este un instrument foarte important pentru transformarea și modernizarea sectorului agricol, asigurând progresul economic, social și ecologic al comunităților rurale. Aceasta nu doar că sprijină creșterea economică și securitatea alimentară, dar contribuie și la protejarea mediului și la creșterea calității vieții pentru locuitorii din mediul rural.

În aceeași măsură, formarea profesională a fermierilor este vitală pentru progresul comunităților rurale. Aceasta contribuie la creșterea productivității și eficienței prin adoptarea tehnicilor moderne și a tehnologiilor avansate, facilitând dezvoltarea economică locală prin crearea de oportunități de afaceri și locuri de muncă. De asemenea, asigură securitatea alimentară prin producția sustenabilă de alimente de calitate superioară și contribuie la conservarea mediului prin practici agricole ecologice. Formarea profesională îmbunătățește calitatea vieții locuitorilor din mediul rural și îi ajută să se adapteze la schimbările climatice, asigurând reziliența și sustenabilitatea agriculturii.

Gradul de noutate pe care îl oferă prezenta teză de doctorat este dat de analiza unei teme mai puțin studiată în cercetările altor teze și anume analiza rolului pe care formarea profesională îl poate avea asupra dezvoltării agriculturii și spațiului rural. În același timp, prezenta lucrare, prin studiul de caz realizat la nivelul regiunii Sud Muntenia, evidențiază importanța conceptului de învățare pe tot parcursul vieții, cu efecte pozitive asupra modului în care se practică agricultura, făcând-o mai eficientă și adaptabilă la provocările contemporane. Aceasta nu doar îmbunătățește productivitatea și sustenabilitatea, dar contribuie și la dezvoltarea economică și la îmbunătățirea calității vieții comunităților rurale.

Formarea profesională în agricultură poate aduce un grad semnificativ de noutate în diverse aspecte ale practicilor agricole și managementului rural: tehnologii avansate, agricultură de precizie, tehnici sustenabile, conservarea solului și a biodiversității, strategii moderne de marketing, diversificarea activităților agricole, adaptare la schimbările climatice, gestionarea resurselor naturale, cum ar fi tehnici de conservare a apei, rotația culturilor pentru îmbunătățirea fertilității solului.

Obiectivul general al tezei de doctorat este acela de a sublinia importanța formării profesionale pentru locuitorii din rural, revoluționând practicile agricole și managementul fermelor. Prin acest demers științific ne-am propus să accentuăm rolul formării profesionale pentru dezvoltarea agriculturii, pentru utilizarea sustenabilă a tuturor resurselor existente la

nivelul spațiului rural, prin care să ofere locuitorilor căi și soluții pentru o gestionare eficientă a acestora.

Astfel, au rezultat **obiectivele secundare** ale cercetării noastre care sunt subsidiare obiectivului principal:

- prezentarea conceptului de formare profesională și a cadrului legal de implementare a acesteia;
- prezentarea rolului educației în cadrul dezvoltării rurale;
- prezentarea sprijinului oferit prin PNDR a măsurilor de formare profesională dezvoltate pentru spațiul rural și pentru agricultură;
- prezentarea impactului măsurilor de formare profesională în România în urma aplicării programelor PNDR, POSDRU ȘI POCU;
- analiza socio-económica a Regiunii Sud Muntenia care a oferit premisele implementării programului pilot de formare profesională realizat în această regiune;
- realizarea unei anchete în teren adresată unui număr de 500 fermieri din Regiunea Sud Muntenia pentru a identifica nevoile de formare profesională ale fermierilor din mediul rural.

Stabilirea obiectivului general și a celor secundare, în cadrul studiului de caz realizat, ne-a oferit posibilitatea colectării unui număr mare de date din zona studiată, pe baza cărora, am avut posibilitatea să formulăm o serie de concluzii și propuneri pentru conștientizarea importanței formării profesionale în domeniul agricol.

În capitolul 1, intitulat **”FORMAREA PROFESIONALĂ A ADULȚILOR. CADRUL LEGAL ȘI DEZVOLTARE RURALĂ”** abordează complexitatea și importanța formării profesionale în contextul dezvoltării rurale și agricole în România, reflectând evoluția acestui domeniu și impactul său pe termen lung asupra sustenabilității economice și sociale. În prima secțiune, se discută despre conceptul de formare profesională a adulților, subliniindu-se necesitatea dezvoltării continue a competențelor pentru adaptare la schimbările din mediul de muncă. Literatura de specialitate, inclusiv lucrările lui Knowles și Jarvis, accentuează importanța învățării și aplicării cunoștințelor în toate mediile profesionale.

Evoluția formării profesionale este explorată de la sistemul de ucenicie din antichitate până la instituționalizarea educației tehnice și profesionale în secolul al XX-lea, evidențiind impactul schimbărilor tehnologice și economice. Secțiunea următoare se concentrează pe formarea profesională în Uniunea Europeană și în România, descriind cadrul legislativ și strategic care guvernează acest domeniu, inclusiv importanța adaptării la cerințele pieței muncii și promovarea mobilității profesionale. Analiza legislației relevante, precum Ordonanța de Guvern Nr. 129/2000, Legea Educației Naționale și Codul Muncii, scoate în evidență mecanismele prin care România își propune să asigure accesul egal și nediscriminatoriu la formare profesională și să promoveze dezvoltarea competențelor recunoscute pe piața muncii. Se discută, de asemenea, despre rolul Autorității Naționale pentru Calificări și impactul politicilor europene asupra formării profesionale în România.

Capitolul explorează, în detaliu, nevoile specifice de formare profesională și consultanță în sectorul agricol, evidențiind importanța adaptării la noi tehnologii, practici durabile și gestionarea riscurilor. Prezentarea inițiativelor din Planul Național Strategic pentru modernizarea sectorului agricol prin tehnologie digitală marchează un pas important spre

integrarea eficientă a serviciilor de consultanță și formare profesională.

Prin discuția amplă despre evoluția, legislația și strategiile actuale în domeniul formării profesionale, capitolul subliniază rolul esențial al educației continue în promovarea dezvoltării economice și sociale sustenabile, cu un accent pe adaptarea la dinamica pieței muncii și la provocările globale. Este evident că investițiile în formarea profesională constituie o prioritate strategică pentru dezvoltarea competențelor profesionale necesare într-o economie modernă și competitivă.

În capitolul 2, intitulat **“IMPACTUL MĂSURILOR DE FORMARE PROFESIONALĂ ÎN ROMANIA ÎN URMA APLICĂRII PROGRAMELOR PNDR, POSDRU ȘI POCU”** abordează impactul măsurilor de formare profesională în România, în contextul aplicării PNDR, POSDRU și POCU. Această secțiune oferă o perspectivă amplă asupra eforturilor de modernizare și adaptare la standardele europene prin intermediul acestor programe finanțate de Uniunea Europeană, evidențiind realizările, provocările și impactul asupra economiei și societății românești.

PNDR este prezentat ca o piatră de temelie în strategia de dezvoltare rurală a României. De la inițierea sa, PNDR a fost axat pe îmbunătățirea infrastructurii rurale, modernizarea sectorului agricol și promovarea practicilor sustenabile. PNDR 2007-2013 și PNDR 2014-2020 sunt menționate ca etape succesive ale acestui program, fiecare cu specificul său, dar orientate către îmbunătățirea condițiilor de viață în zonele rurale și creșterea competitivității sectorului agricol. Programul a oferit posibilitatea inițierii și dezvoltării unor sectoare care să ofere noi locuri de muncă, îmbunătățirea veniturilor rurale și adaptarea la standardele UE. Cu toate acestea, a întâmpinat provocări precum complexitatea administrativă și dificultățile de absorbție a fondurilor.

POSDRU a vizat dezvoltarea capitalului uman și îmbunătățirea competitivității prin alinierea educației și formării profesionale la nevoile pieței muncii. Programul a pus un accent special pe incluziunea socială, încercând să îmbunătățească accesul la educație și ocuparea forței de muncă pentru grupurile vulnerabile. Rezultatele includ creșterea ratei de înscriere școlară și modernizarea infrastructurii educaționale, deși s-au confruntat cu provocări legate de gestionarea resurselor și evaluarea impactului.

POCU se axează pe îmbunătățirea capitalului uman și reducerea disparităților economice și sociale prin investiții în anumite domenii (educație, formare profesională), cu rezultate directe asupra ocupării forței de muncă și pentru incluziune socială. Principalele axe ale POCU sunt prezentate ca inițiative de sprijinire a tinerilor, îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate categoriile de persoane, incluziunea socială și combaterea sărăciei, dar și îmbunătățirea educației și a competențelor locuitorilor cu efecte pozitive asupra dezvoltării locale. POCU este descris ca având un impact semnificativ asupra dezvoltării socio-economice a României, contribuind la modernizarea și diversificarea economiei rurale, îmbunătățirea competențelor locuitorilor.

Capitolul detaliază cum aceste programe finanțate de UE au contribuit la dezvoltarea rurală, formare profesională și adaptare la economia modernă în România, marcând progrese semnificative în modernizarea infrastructurii, îmbunătățirea educației și formării profesionale, și sprijinirea incluziunii sociale. Cu toate acestea, sunt evidențiate și provocările întâmpinate, precum complexitatea administrativă și nevoia de îmbunătățire a sustenabilității și eficienței programelor.

Capitolul 3, intitulat “**ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA**” se angajează într-o elucidare riguroasă a caracteristicilor socio-economice definitorii pentru regiunea Sud Muntenia, accentuând specificitățile geografice, demografice, economice, precum și pe cele legate de turism. Prin investigarea meticuloasă a geografiei, biodiversității și structurii așezărilor umane, discursul academic progresează către o analiză detaliată a dinamicii populației, culminând cu o analiză exhaustivă a structurii economice a regiunii, care include antreprenoriatul, sectorul agricol, dezvoltarea rurală și turismul.

Inițial, se conturează un tablou descriptiv al Sud Muntenia, subliniindu-se importanța strategică a poziționării geografice, diversitatea ecosistemelor și morfologia așezărilor umane. Specificul regiunii este marcat de o bogată varietate ecologică, ce găzduiește specii de floră și faună caracteristice, într-un climat favorabil desfășurării unei palete largi de activități umane. Structura așezărilor umane reflectă o traiectorie evolutivă dinamică între mediul rural și cel urban, indicând particularități relevante ale procesului de urbanizare.

Secțiunea următoare adâncește analiza evoluției și dinamicii populației în cadrul Sud Muntenia, oferind o perspectivă analitică asupra transformărilor demografice și impactul lor asupra structurii sociale și economice. Se efectuează o examinare atentă a variațiilor numerice ale populației și a tendințelor demografice predominante, evidențiind implicațiile acestora asupra planificării și dezvoltării regionale.

În secțiunea a treia, discursul se orientează către fundamentul economic al regiunii, cu o focalizare pe indicatorii macroeconomici, pe inițiativele de antreprenariat și pe sectoarele agricol și turistic. Analiza indicatorilor economici, cum ar fi Produsul Intern Brut și productivitatea muncii, ilustrează semnificația economică a regiunii în context național. Detalii referitoare la antreprenariat, agricultură și dezvoltare rurală expun o structură economică diversă, punând în evidență rolul infrastructurii, distribuția terenurilor agricole și caracteristicile specifice ale zonei legate de producția agricolă. De asemenea, se explorează potențialul turistic al regiunii, evidențiind capacitatea naturală și culturală ca motoare ale expansiunii economice.

În capitolul 4, intitulat “**STUDIU DE CAZ PRIVIND APLICAREA MĂSURII DE FORMARE PROFESIONALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA**” am realizat o analiză a cunoștințelor, abilităților și competențelor actuale ale fermierilor din Regiunea Sud Muntenia pentru a identifica nevoile de formare ale acestora. Pentru a analiza modul în formarea profesională agricolă, poate aduce o valoare adăugată exploatațiilor agricole, pentru creșterea economiei rurale au fost intervievate 500 persoane care au provenit dintr-o varietate foarte mare de ferme agricole de dimensiuni fizice diferite, cu diferite profiluri de activitate.

Chestionarul a fost structurat în două părți: prima parte a oferit o serie de informații despre cei care au participat la anchetă: localizarea geografică la nivelul regiunii analizate, categorie de vârstă, genul respondentului, nivelul de studii, profilul de bază a fermei și dimensiunea fermei.

În cea de-a doua parte a chestionarului s-a dorit obținerea unor informații cu privire la participarea sau nu a fermierilor la cursuri de formare profesională, cursurile efectuate sau specificarea motivelor pentru care nu au participat la cursuri de formare profesională, precum și intenția de a participa pe viitor la cursuri de formare, motivele și criteriile de alegere a unui curs de formare, dar și inconvenientele întâmpinate în alegerea unui curs de formare, durata

unui curs, dar și viitoare intenții ale fermierilor intervievați în ceea ce privesc potențiale accesări ale unor măsuri din PNS în viitoarea perioadă de programare (2023-2027).

Cei 500 de fermieri au răspuns la 25 de întrebări fără a specifica date personale de identificare a acestora. În această manieră s-au putut primi răspunsuri obiective, care să prezinte o imagine clară a nevoii de formare profesională în beneficiul dezvoltării exploatațiilor agricole și implicit a comunităților rurale.

Capitolul 5, “**CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI**” prezintă concluziile lucrării, dar și o serie de recomandări formulate pentru organizarea unui curs de formare profesională eficient și de succes pentru comunitatea rurală.

Prin prezenta teza de doctorat, prin studiile și cercetările realizate am dorit să evidențiem faptul că formarea profesională poate contribui în mod esențial la dezvoltarea spațiului rural românesc deoarece prin dezvoltarea cunoștințelor și abilităților practice ale fermierilor se pot obține idei și soluții deosebit de importante pentru modernizarea agriculturii, pentru schimbarea în bine a comunităților rurale, sprijină instalarea de tineri fermieri, încurajază antreprenoriatul și creează locuri de muncă în sectoarele emergente ale economiei rurale, cu efecte pozitive asupra revitalizării și progresului durabil al comunităților rurale.